

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ САМОСТІЙНОЇ
РОБОТИ СТУДЕНТІВ
з дисципліни
“ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ”
(для бакалаврів)**

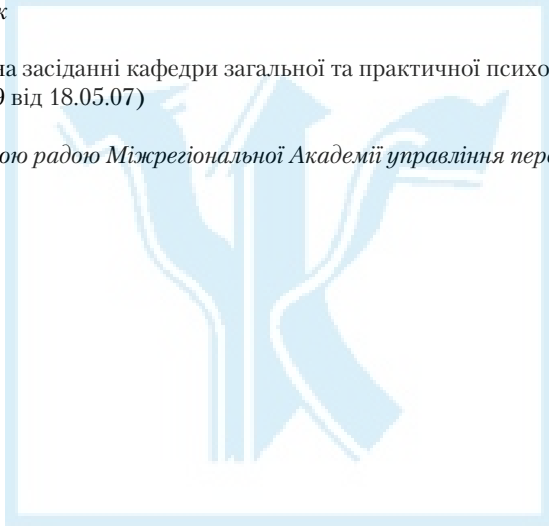
МАУП

Київ 2008

Підготовлено професором кафедри загальної та практичної психології
О. І. Бондарчук

Затверджено на засіданні кафедри загальної та практичної психології
(протокол № 9 від 18.05.07)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Бондарчук О. І. Методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної роботи студентів дисципліни “Експериментальна психологія” (для бакалаврів). — К.: МАУП, 2008. — 20 с.

Методичні рекомендації містять пояснювальну записку, тематичний план, зміст самостійної роботи з дисципліни “Експериментальна психологія”, практичні завдання і тести для контролю знань, а також список літератури.

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП),
2008

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Важливе місце самостійної роботи студентів – майбутніх психологів у процесі вивчення експериментальної психології зумовлено необхідністю досліджувати і прогнозувати закономірності проявів психіки на науковому рівні.

Навчально-методична розробка призначена висвітлити особливості самостійної роботи студентів щодо планування, організації, проведення експериментального дослідження психіки, можливості обробки та інтерпретації експериментальних даних.

Основними формами самостійної роботи студентів при вивченні курсу “Експериментальна психологія” є:

- опрацювання лекційного матеріалу та додаткове самостійне вивчення теоретичного матеріалу за підручниками та навчальними посібниками;
- підготовка до практичних занять і виконання позааудиторних завдань;
- практична діяльність з організації та проведення експериментального психологічного дослідження;
- використання комп’ютерних технологій, зокрема програми SPSS, для обробки та аналізу експериментальних результатів;
- виконання практичних завдань і тестів для контролю знань;
- підготовка до складання заліку та іспиту.

Для самостійної роботи необхідно:

- добрати до теми необхідну літературу і ґрунтовно її вивчити;
- узагальнити вивчений матеріал, зіставити розглянуті в літературі і в лекції поняття і теорії (з відповідними посиланнями на авторів);
- виконати практичні завдання і тести для контролю знань;
- сформулювати експериментальну гіпотезу, скласти план перевірки цієї гіпотези відповідно до вимог підготовчого етапу експериментального дослідження психіки; реалізувати план і обробити отримані результати;
- перевірити готовність до складання заліку та іспиту за контрольними питаннями.

У результаті самостійної роботи дисципліни “Експериментальна психологія” студентам необхідно

знати:

- особливості становлення експериментального методу в психології, а також проблеми і перспективи експерименту в сучасній психології;
- сутність експерименту як засобу пізнання психічної реальності;
- типи експериментів, їх особливості;
- основні етапи експериментального дослідження психіки;
- види змінних та їх контроль у психологічному експерименті;
- психологічні шкали і можливості їх застосування у критерії якості виміру змінних;
- види гіпотез і можливості їх перевірки в експерименті;
- особливості планування психологічного експерименту;
- стратегії відбору досліджуваних у репрезентативні вибірки;
- можливості кореляційного підходу у психологічних дослідженнях;

уміти:

- використовувати експериментальний метод у дослідженні психічної реальності;
- формувати “правильні” гіпотези щодо причинно-наслідкових зв'язків між фактами;
- складати програму експерименту;
- реалізовувати експериментальну програму від інструктажу і мотивування досліджуваних до реєстрації результатів і пост-експериментальної бесіди з учасниками процедури;
- на основі процедури аналізу отриманих результатів формувати висновок про підтвердження чи відкидання гіпотези, а також готувати відповідний науковий звіт;
- аналізувати наукові звіти про проведення експериментальних досліджень психіки з метою визначення об'єктивності, надійності і валідності отриманих результатів.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
дисципліни
“ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ”

№ пор.	Назва змістового модуля і теми
	Змістовий модуль I. Вступ до експериментальної психології
1	Предмет і завдання експериментальної психології
2	Експеримент у системі методів наукового дослідження психіки
3	Змінні у психології. Вимір змінних
4	Гіпотези у структурі психологічного дослідження
	Змістовий модуль II. Етапи експериментального дослідження психіки
5	Валідність експериментального дослідження психіки
6	Планування психологічного експерименту
7	Інтерпретація результатів експериментального дослідження психіки
	Змістовий модуль III. Типологія експериментів у психології
8	Експеримент і квазіексперимент
9	Кореляційний підхід у психологічному дослідженні
Разом годин: 216	

ЗМІСТ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
з дисципліни
“ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ”

Змістовий модуль I. Вступ до експериментальної психології

Тема 1. Предмет і завдання експериментальної психології

Вплив основних напрямів психологічної науки на становлення і розвиток експериментальної психології. Біхевіоризм і експериментальна психологія (Б. Скіннер, Дж. Уотсон та ін.).

Вплив гештальтпсихології на розвиток експериментальної психології (Е. Рубін, М. Вертгеймер та ін.). Психоаналіз та його вплив на експериментальну психологію (З. Фрейд, А. Адлер та ін.). Когнітивісти (Ж. Піаже, Дж. Бруннер та ін.) і експериментальна психологія.

Розвиток вітчизняної експериментальної психології. Різні підходи до розуміння сутності експерименту та його структури (Л. С. Виготський, Г. С. Костюк, О. М. Леонтьєв, С. Д. Максименко, С. Л. Рубінштейн та ін.).

Питання для самоконтролю

1. Роль експериментального дослідження психіки у здобутті наукових психологічних знань.
2. Чому перші експерименти з психології були проведені в межах психофізіології?
3. Який внесок основних напрямів психологічної науки в становлення і розвиток експерименту в психології? Наведіть приклади.
4. Висвітліть особливості становлення і розвитку експериментального дослідження психіки у вітчизняній психології.
5. Назвіть основні тенденції розвитку сучасної вітчизняної експериментальної психології.

Тести

1. *Серед наведеного нижче назвіть підходи до розуміння сутності експерименту, які були започатковані у вітчизняній психології:*
 - а) психофізіологічний;
 - б) інструментальний;
 - в) операціональний;
 - г) діяльнісний;
 - д) генетико-моделюючий.
2. *Основними завданнями застосування експериментального методу в психології є:*
 - а) описати особливості поведінки досліджуваних;
 - б) встановити причини психічних явищ;
 - в) визначити рівень розвитку психічних якостей;
 - г) перевірити істинність теорій;
 - д) уточнити межі застосування виявлених закономірностей на практиці.

3. Експериментальне виявлення ф-феномена було здійснено в межах:

- а) біхевіоризму;
- б) гештальтпсихології;
- в) психоаналізу;
- г) гуманістичної психології;
- д) когнітивної психології.

Теми рефератів

- 1. Біхевіоризм і експериментальна психологія.
- 2. Когнітивний підхід і експериментальна психологія.
- 3. Гуманістичний підхід і експериментальна психологія.
- 4. Психоаналіз і експериментальна психологія.
- 5. Біхевіоризм і експериментальна психологія.

Література [1–4; 6–10; 12; 13; 15; 19; 22; 26]

Тема 2. Експеримент у системі методів наукового дослідження психіки

Організація емпіричного дослідження психіки. Класифікація методів емпіричного дослідження психіки. Місце експерименту серед емпіричних методів психологічного дослідження.

Спостереження у психологічному експерименті.

Питання для самоконтролю

- 1. Яке місце займає експеримент у системі емпіричних методів дослідження психіки?
- 2. Які принципи забезпечують можливість експериментального дослідження психіки?
- 3. У чому переваги експерименту як методу психології порівняно із спостереженням?
- 4. Місце спостереження у психологічному експерименті.
- 5. Яким чином організується спостереження під час експериментального дослідження психіки?

Тести

- 1. **Серед зазначеного нижче назвіть метод, який характеризується пасивністю дослідника і є безпосереднім засобом збирання психологічної інформації:**

- а) опитування;
- б) експеримент;

- в) спостереження;
- г) контент-аналіз;
- д) тестування.

2. Перевагами експерименту порівняно зі спостереженням є:

- а) можливість дослідити більше різноманітних психічних явищ;
- б) встановлення причин психічних явищ;
- в) можливість проведення дослідження в оптимальних умовах;
- г) невторчання в життєдіяльність досліджуваних;
- д) можливість реально впливати на розвиток психіки.

3. Обов'язкове відтворення результатів експерименту становить зміст принципу:

- а) принцип ізоморфізму;
- б) принцип проектування;
- в) принцип інваріантності;
- г) принцип єдності теорії, експерименту і практики;
- д) принцип валідності.

Теми рефератів

1. Специфіка експерименту в психології.
2. Принципи експериментального дослідження психіки.
3. Основні відмінності експериментування і спостереження.
4. Лабораторний експеримент: специфіка і доцільність застосування.
5. Природний експеримент у психології.

Література [1–4; 6–10; 12; 13; 15; 19; 22; 26; 27]

Тема 3. Змінні у психології. Вимір змінних

Змінні та їх операціоналізація. Види “змішувань” змінних. Експериментальний контроль у психологічному дослідженні.

Емпіричні методи виміру змінних у психологічному експерименті.

Міри зв'язку і міри відмінностей результатів в експериментальному дослідженні психіки.

Питання для самоконтролю

1. Які види змінних виокремлюють в експериментальному дослідженні психіки?
2. Як ви розумієте поняття “операціоналізація змінних”?

3. Що таке “змішування” змінних? Якою є процедура контролю незалежної змінної?
4. Яким чином можна виміряти факти психічної реальності?
5. Як встановити ступінь зв'язку чи відмінностей між експериментальними результатами?

Тести

1. Умови дійсності, які змінює сам дослідник з метою перевірки їх впливу на досліджуваного, називають:

- а) залежною змінною;
- б) незалежною змінною;
- в) додатковою змінною;
- г) проміжною змінною;
- д) зовнішньою змінною.

2. “Змішуванню” змінних можна запобігти завдяки:

- а) елімінації;
- б) контрбалансуванню;
- в) рандомізації;
- г) стандартизації умов експерименту;
- д) балансуванню.

3. За якою шкалою можна виміряти Інтелект особистості?

- а) номінальною;
- б) ранговою;
- в) інтервальною;
- г) шкалою відношень.

Теми рефератів

1. Види змінних при перевірці гіпотези.
2. Змінні і експериментальний контроль.
3. Проблема змішування змінних і можливості її розв'язання.
4. Ефекти послідовності при маніпулюванні змінними і засоби їх розв'язання.
5. Шкали і вимір змінних у психології.

Література [1; 3–5; 11; 12; 16; 17; 20; 21; 23]

Тема 4. Гіпотези у структурі психологічного дослідження

Вимоги до формулювання наукових гіпотез у психологічному експерименті.

Рівні гіпотез: теоретичний, емпіричний, статистичний. Принцип фальсифікації і верифікації наукових гіпотез. Емпіричні гіпотези про феномен; про зв'язки між феноменами; про каузальні зв'язки тощо.

Статистичні гіпотези. Статистичні рішення: помилки 1-го і 2-го роду і можливості їх запобігання.

Питання для самоконтролю

1. У чому сутність принципів фальсифікованості і верифікованості наукових гіпотез?
2. Які існують види гіпотез у психологічному експерименті?
3. Якими є ознаки гіпотези, яку можна перевірити у психологічному експерименті?
4. Що таке нуль-гіпотеза?
5. Чому в експерименті з дослідження психіки фактично перевіряються щонайменше три гіпотези, хоча спочатку дослідник формулює тільки одну?

Тести

1. **Гіпотезу, в якій задано відношення, протилежне відношенню між змінними в основній гіпотезі, називають:**
 - а) нуль-гіпотезою;
 - б) третьою конкуруючою гіпотезою;
 - в) гіпотезою про відмінність;
 - г) контргіпотезою;
 - д) статистичною гіпотезою.
2. **Серед наведених нижче характеристик укажіть ознаки "хорошої" гіпотези:**
 - а) операціональний характер;
 - б) теоретична наступність;
 - в) простота;
 - г) жодна з указаних ознак;
 - д) всі вказані ознаки.
3. **Нуль-гіпотеза відхиляється, якщо:**
 - а) ймовірність помилки перевищує 5 %;
 - б) ймовірність помилки менше ніж 5 %;
 - в) ймовірність помилки менше ніж 10 %;
 - г) ймовірність помилки перевищує 10 %.

Теми рефератів

1. Гіпотеза у структурі психологічного дослідження. Рівні гіпотез.
2. Контргіпотеза і конкуруюча гіпотеза у психологічному експерименті.
3. Статистичні гіпотези.
4. Нуль-гіпотеза і значущі результати дослідження.
5. Умови відхилення нуль-гіпотези.

Література [1; 3–5; 8; 10; 12; 19; 26]

Змістовий модуль II. Етапи експериментального дослідження психіки

Тема 5. Валідність експериментального дослідження психіки

Загальна характеристика етапів психологічного експерименту. Мисленні зразки експерименту. Оцінка реальних експериментів на основі їх порівняння з мисленими зразками. Фактори збільшення внутрішньої валідності (надійності) експерименту у психології.

Фактори збільшення зовнішньої валідності експериментального дослідження психіки.

Питання для самоконтролю

1. Чому планування називають центральним моментом підготовчого етапу експерименту?
2. Яким чином визначається валідність експерименту?
3. Чому бездоганий експеримент можна провести тільки в мисленому плані?
4. Які фактори перешкоджають зовнішній і внутрішній валідності психологічного експерименту? Чому?
5. Які існують стратегії відбору досліджуваних?

Тести

1. Надійність виміру змінних визначає:

- а) зовнішню валідність;
- б) конструктну валідність;
- в) внутрішню валідність;
- г) “очевидну” валідність;
- д) операціональну валідність.

2. Природний розвиток досліджуваного як чинник зменшення валідності експерименту контролюється у зіставленні умов його проведення з:

- а) ідеальним експериментом;
- б) нескінченим експериментом;
- в) лабораторним експериментом;
- г) експериментом повної відповідності;
- д) природним експериментом.

3. Серед наведеного назвіть фактори, що загрожують валідності експерименту:

- а) фактор ризику;
- б) фактор часу;
- в) фактор стандартизації;
- г) фактор задачі;
- д) суб'єктивний фактор.

Теми рефератів

1. Мислений і реальний експерименти.
2. Мислений експеримент і валідність експерименту.
3. Внутрішня валідність (надійність) експерименту і засоби її досягнення.
4. Зовнішня валідність психологічного експерименту і засоби її досягнення.
5. Фактори, що загрожують валідності психологічного експерименту.

Література [1–5; 9; 12]

Тема 6. Планування психологічного експерименту

Планування як контроль загрози валідності експерименту. Умови планування психологічного експерименту.

План як експериментальна схема пред'явлення рівнів незалежної змінної. Зв'язок вибору плану з теоретичним підходом до розуміння сутності проблеми. Типи експериментальних схем, що використовуються у процесі вивчення психіки.

Питання для самоконтролю

1. У чому сутність змістового і формального планування психологічного експерименту?
2. Які параметри можуть бути покладені в основу класифікації планів експерименту?

3. Які джерела артефактів дають змогу контролювати план Р. Соломона?
4. За яких умов складаються факторні експериментальні плани?
5. У чому особливості факторних планів за методом латинського і греко-латинського квадратів?

Тести

1. **До якого типу можна віднести план перевірки гіпотези: високий рівень тривожності досліджуваних в умовах довготривалого очікування знижує ефективність їхньої діяльності?**
 - а) простий план для двох груп з попереднім і підсумковим тестуванням;
 - б) простий план для двох груп з підсумковим тестуванням;
 - в) факторний план;
 - г) план Р. Соломона;
 - д) до факторних планів за методом латинського квадрату.
2. **Яким чином при плануванні експерименту можна контролювати ефект послідовності:**
 - а) через рандомізацію;
 - б) стандартизацію;
 - в) балансування;
 - г) контрбалансування;
 - д) елімінацію.
3. **Змішування впливу тестування і експериментального впливу може виявитися при плануванні експерименту:**
 - а) за планом Р. Соломона;
 - б) за простим планом для двох груп з підсумковим тестуванням;
 - в) за простим планом для двох груп з попереднім і підсумковим тестуванням;
 - г) за будь-яким планом;
 - д) за жодним з указаних планів.

Теми рефератів

1. Планування експерименту в психології.
2. Прості експериментальні плани та їх використання в психології.
3. Факторні плани та їх використання в психології.
4. Факторні плани за методом латинського і греко-латинського квадратів у психології.

5. Планування і валідність експерименту.

Література [1; 3–5; 7; 8; 12; 25; 27]

Тема 7. Інтерпретація результатів експериментального дослідження психіки

Поняття про інтерпретацію результатів експерименту. Складові інтерпретації експериментальних результатів.

Особливості обробки результатів експериментального дослідження в психології. Проблема пояснення й узагальнення результатів дослідження. Типові помилки узагальнення експериментальних даних.

Аналіз звітів експериментального дослідження психіки (за статтями у наукових виданнях).

Питання для самоконтролю

1. З яких етапів складається інтерпретація експериментальних результатів?
2. Які є засоби обробки даних в експериментальному дослідженні психіки?
3. Які існують типи психологічного пояснення в експерименті? Який тип пояснення є найбільш адекватним?
4. Чи завжди отримання даних на користь експериментальної гіпотези забезпечує можливість її прийняття? Чому?
5. Як можна інтерпретувати “негативний” результат експерименту?

Тести

1. Пояснення результатів психологічного експерименту через єдиний психологічний причинний принцип є характерним:

- а) для конструктивістського типу пояснень;
- б) психофізіологічного редукціонізму;
- в) психологічного редукціонізму;
- г) жодного з указаних типів пояснень;
- д) для всіх зазначених типів пояснень.

2. Зменшення масиву даних через об’єднання їх у певні групи, в середині яких спостерігається високий рівень кореляції, тоді як між групами кореляція практично відсутня, можна здійснити за допомогою:

- а) кластерного аналізу;
- б) факторного аналізу;
- в) кореляційного аналізу;

- г) дисперсійного аналізу;
- д) дискримінантного аналізу.

3. *Визначення можливостей поширення результатів експерименту на інших людей чи ситуації становить зміст такого етапу інтерпретації результатів, як:*

- а) кількісна обробка даних;
- б) якісна, обробка даних;
- в) пояснення;
- г) узагальнення;
- д) аналіз.

Теми рефератів

1. Інтерпретація експериментальних даних у психологічному експерименті.
2. Якісна і кількісна обробка даних експериментального дослідження.
3. Проблема пояснення експериментальних даних у психології.
4. Узагальнення експериментальних даних і його види.
5. Можливі помилки узагальнення експериментальних даних.

Література [1; 4; 5; 11; 12; 14; 22; 23; 24]

Змістовий модуль III. Типологія експериментів у психології

Тема 8. Експеримент і квазіексперимент

Типи експериментів психології та можливості їх використання у різних галузях психологічної науки. Експеримент у соціальній психології. Експеримент у педагогічній психології. Експеримент у віковій психології. Приклади.

Експеримент і квазіексперимент. Формуючий експеримент і лонгitud як квазіекспериментальне дослідження психіки.

Експериментальний контроль в квазіексперименті.

Питання для самоконтролю

1. Які основні різновиди експерименту в психології?
2. У яких випадках у психології проводиться критичний експеримент?
3. У чому переваги мисленого експерименту порівнянно з реальним?
4. Які відмінності квазіекспериментального дослідження психіки порівняно з “істинним” експериментом?

5. Які шляхи забезпечення валідності квазіекспериментального дослідження психіки?

Тести

1. Проблема змішування когорти і часу виміру особливо загострюється в експериментах:

- а) з педагогічної психології;
- б) соціальної психології;
- в) психології праці;
- г) вікової психології;
- д) диференціальної психології.

2. Квазіекспериментальне дослідження відрізняється від “істинного” експерименту:

- а) утрудненнями в підборі досліджуваних;
- б) неможливістю складання експериментальної схеми;
- в) обмеженим контролем за змінними;
- г) пасивним характером;
- д) утрудненням в обробці даних.

3. У квазіекспериментальному дослідженні “ex-post-facto” з метою підвищення його валідності особливо увагу приділяють:

- а) підбору еквівалентних груп досліджуваних;
- б) маніпулюванню незалежною змінною дослідником;
- в) виміру змінних;
- г) статистичній обробці даних.

Теми рефератів

- 1. Типи експериментів та їх характеристика.
- 2. Формуючий експеримент у психології як квазіекспериментальне дослідження психіки.
- 3. Проблема валідності квазіекспериментального дослідження психіки.
- 4. Експерименти “ex-post-facto” як квазіекспериментальне дослідження психіки.
- 5. Кроскультурне дослідження як квазіексперимент.

Література [1; 4; 5; 11; 12; 14; 22–24]

Тема 9. Кореляційний підхід у психологічному дослідженні

Кореляційний підхід як метод пасивно-спостерегаючого дослідження і як засіб статистичної оцінки гіпотез про зв'язки. Види зв'язку

в кореляційних дослідженнях (істинні і хибні кореляції, автокореляції та ін.). Міри зв'язку і міри відмінностей в кореляційному дослідженні. Залежність вибору коефіцієнта кореляції від виду психологічних шкал. Параметричні і непараметричні коефіцієнти кореляції. Контроль у кореляційних дослідженнях. Підбір груп у кореляційних і квазіекспериментальних схемах. Оцінювання валідності кореляційного дослідження.

Питання для самоконтролю

1. У чому сутність поняття “кореляція”? Яким є його співвідношення з поняттям “коваріація”?
2. Чи може коефіцієнт кореляції виступати як спосіб визначення впливу незалежної змінної на залежну? Чому?
3. Яким чином можна використати коефіцієнт кореляції в емпіричному дослідженні психіки?
4. У чому відмінності між кореляційним дослідженням і квазіекспериментом?
5. Яким є контроль валідності кореляційного дослідження?

Тести

1. *Про зворотний зв'язок між змінними у кореляційному дослідженні свідчить значення коефіцієнта кореляції, що дорівнює:*
 - а) 0,5;
 - б) 0,1;
 - в) 0,9;
 - г) -0,1;
 - д) -0,9.
2. *У яких з наведених нижче випадках може застосовуватися кореляційний підхід:*
 - а) як засіб перевірки надійності виміру;
 - б) як один з етапів доведення каузального зв'язку між явищами;
 - в) як засіб встановлення зв'язку між явищами без встановлення причин такого зв'язку;
 - г) як засіб стандартизації умов експериментального дослідження.
3. *Які з форм контролю змішувань змінних використовують у кореляційному дослідженні:*
 - а) індивідуальний підбір пар;
 - б) контроль латентних змінних;
 - в) підбір груп, які відрізняються за рівнем змінних;

- г) відбір досліджуваних до еквівалентних груп;
- д) попарний відбір.

Теми рефератів

1. Кореляційний підхід у психологічних дослідженнях.
2. Контроль валідності в кореляційному дослідженні психіки.
3. Особливості підбору груп у кореляційному дослідженні.
4. Міри зв'язку в кореляційному дослідженні.
5. Кореляційний підхід як засіб визначення надійності вимірів змінних.

Література [1; 4; 5; 11; 12; 14; 22–24]

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. *Анастаси А., Урбина С.* Психологическое тестирование. — СПб.: Питер, 2001. — 688 с.
2. *Бондарчук О. І.* Експериментальна психологія: Курс лекцій. — К.: МАУП, 2003. — 120 с.
3. *Бурлачук Л. Ф.* Словарь-справочник по психодиагностике. — СПб.: Питер, 2000. — 528 с.
4. *Бююль А., Цефель Р.* SPSS: искусство обработки информации. — СПб.: ООО ДиаСофтЮП, 2001. — 608 с.

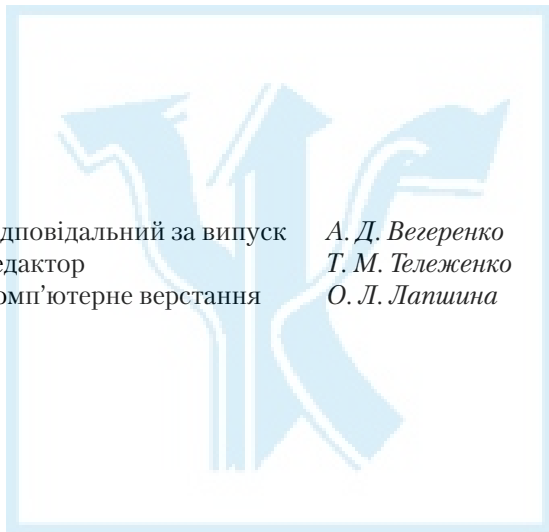
Додаткова

5. *Ганзен В. А., Балин В. Д.* Теория и методология психологического исследования: Практ. рук. — СПб.: СПбГУ, 1991.
6. *Гласс Дж., Стенли Дж.* Статистические методы в педагогике и психологии. — М.: Прогресс, 1976.
7. *Готтсданкер Р.* Основы психологического эксперимента. — М.: Изд-во МГУ, 1982. — 464 с.
8. *Дружинин В. Н.* Структура и логика психологического исследования. — М.: ИП РАН, 1994. — 164 с.
9. *Дружинин В. Н.* Экспериментальная психология. — СПб.: Питер, 2000. — 286 с.
10. *Интерпретация* и анализ данных в социологических исследованиях / Под ред. В. Г. Андренкова, Ю. Н. Толстой. — М.: Наука, 1987. — 255 с.
11. *История становления и развития экспериментально-психологических исследований в России: Сб. науч. тр.* / Под ред. Б. Ф. Ломова, Е. А. Будиловой, В. А. Кольцовой. — М.: Наука, 1990. — 216 с.

12. Корнилова Т. В. Введение в психологический эксперимент. — М.: Изд-во МГУ; ЧеРо, 2001. — 256 с.
13. *Кэмпбелл Д.* Модели экспериментов в социальной психологии и прикладных исследованиях. — СПб.: Соц.-психол. центр, 1996. — 392 с.
14. *Максименко С. Д.* Розвиток психіки в онтогенезі: У 2 т. — К.: Форум, 2002. — Т. 1: Теоретико-методологічні проблеми генетичної психології. — 319 с.
15. *Методики* диагностики психических состояний и анализа деятельности человека / Под ред. Л. Г. Дикой. — М.: ИП РАН, 1994.
16. *Методики* социально-психологического исследования личности и малых групп / Под ред. А. Л. Журавлева, Е. В. Журавлевой. — М.: ИП РАН, 1995.
17. *Методы* исследования в психологии: квазиэксперимент / Под ред. Т. В. Корниловой. — М.: Форум; ИНФРА-М, Прогресс, 1998. — 296 с.
18. *Пайнс Э., Маслач К.* Практикум по социальной психологии. — СПб.: Питер, 2000. — С. 38–60.
19. *Поппер К.* Логика и рост научного знания: Избр. работы. — М.: Прогресс, 1984. — 605 с.
20. *Практикум* по общей, экспериментальной и прикладной психологии / Под ред. А. А. Крылова, С. А. Маничева. — СПб.: Питер, 2000. — 560 с.
21. *Психологическая* диагностика / Под ред. К. М. Гуревича, Е. М. Борисовой. — М.: Изд-во УРАО, 2001. — 302 с.
22. *Роговин М. С.* Психологическое исследование. — Ярославль: ЯрГУ, 1979. — 66 с.
23. *Сидоренко Е. В.* Методы математической обработки в психологии. — СПб.: ООО “Речь”, 2002. — 350 с.
24. *Солсо Р. Л., Маклин М. К.* Экспериментальная психология. — СПб.: ЕВРОЗНАК, 2003. — 272 с.
25. *Хикс Ч.* Основные принципы планирования эксперимента. — М.: Мир, 1967. — 406 с.
26. *Шейко В. М.* Організація та методика науково-дослідницької діяльності: Підруч. — К.: Знання-Прес, 2002. — 295 с.
27. *Экспериментальная* психология / Под ред. П. Фресс, Ж. Пиаже. — М.: Прогресс, 1966–1978. — Вып. 1–9.
28. *Ядов В. А.* Социологическое исследование: Методология, программы, методы. — Самара: Самар. ун-т, 1995. — 311 с.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	3
Тематичний план дисципліни “Експериментальна психологія”	5
Зміст самостійної роботи з дисципліни “Експериментальна психологія”	5
Список літератури	18

Відповідальний за випуск *А. Д. Вегеренко*
Редактор *Т. М. Тележенко*
Комп'ютерне верстання *О. Л. Лашина*

МАУП

Зам. № ВКЦ-3193

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП